

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดการปัจจัยเบื้องต้น เพื่อการนำหลักสูตร ไปใช้ในระดับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการปัจจัยเบื้องต้น รวมถึงสภาพอุปสรรคปัญหา และความต้องการ ตลอดจนเพื่อเสนอรูปแบบของการจัดการปัจจัยเบื้องต้น ในระดับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2529 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ทั้งสิ้นจำนวน 196 คน ซึ่งรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบสอบถาม แบบสำรวจรายการ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ไปใช้ ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

1.1 สภาพการจัดการปัจจัยเบื้องต้น

กลุ่มโรงเรียนมีการปฏิบัติจริง 1 ครั้ง และปฏิบัติจริงมากกว่า 1 ครั้ง ในด้านต่อไปนี้ ด้านการวิเคราะห์ก่อนการวางแผนการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน การจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การให้บริการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน การผลิต ค้นคว้า ทดลองสื่อและ เครื่องมือ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การจัดระบบการให้บริการสื่อการเรียน การสอน การสาธิต แนะนำ ส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการกำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานภายในกลุ่มโรงเรียน

แต่จากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรหรือแผนการสอนขึ้นเองในระดับกลุ่มโรงเรียน เพราะบุคลากรกลุ่มโรงเรียนขาดความพร้อมขาดความรู้ความเข้าใจในการปรับปรุงหลักสูตร ประกอบกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่นยังมีความแตกต่างกันมาก การปรับปรุงแผนการสอนส่วนใหญ่จึงดำเนินการกันอยู่ภายในโรงเรียนโดยครูผู้สอนเท่านั้น สำหรับการจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียนนั้น กลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดแนวปฏิบัติไว้ ซึ่งโครงการที่มีการปฏิบัติมากที่สุดยังเป็นโครงการ เพื่อตอบสนองนโยบายของหน่วยงานเหนือ มากกว่าการมุ่งพัฒนากิจกรรมทางวิชาการขึ้นภายในกลุ่มโรงเรียนเอง

ด้านการให้บริการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน พบว่ามีการให้บริการในสถานที่เพื่อการศึกษาค้นคว้า ยืม-ส่งหนังสือและการให้บริการนอกสถานที่โดยการหมุนเวียนหนังสือ การให้บริการห้องสมุดสัญจรควบคู่กับศูนย์วิชาการเคลื่อนที่และการนิเทศในบางครั้ง ส่วนการให้บริการสื่อ-อุปกรณ์การเรียนการสอน และการจัดระบบเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าใช้บริการนั้น กลุ่มโรงเรียนเพียงแต่จัดลงทะเบียนรับไว้เป็นหมวดหมู่และกำหนดรหัสประจำสื่อ-อุปกรณ์ แต่ไม่ได้จัดทำบัตรรายการ ไว้ให้บริการ กลุ่มโรงเรียนให้บริการ ณ ที่ตั้งสำนักงานกลุ่มและการให้บริการในเชิงรุกแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม การเก็บดูแลอำนวยความสะดวกในการใช้งานเป็นเกณฑ์

ด้านการผลิตสื่อและเครื่องมือเพื่อใช้ภายในกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนให้ความสำคัญสูงสุดต่อการผลิต โดยยึดปัญหาในการเรียนการสอนเป็นเกณฑ์ และประเภทสื่อที่ดำเนินการผลิต ได้แก่ วัสดุฉายเส้น สื่อประเภทภาพ วัสดุสามมิติ แผ่นป้าย สำหรับสิ่งพิมพ์ การค้นคว้าและทดลองนวัตกรรมนั้นกลุ่มโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการ เพราะขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม

ด้านการสาริต แนะนำส่งเสริมการใช้สื่อ-อุปกรณ์และการประชาสัมพันธ์หน้าทีการให้บริการของกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนส่วนมากดำเนินการ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานเทคโนโลยีในการผลิตสื่อ โดยใช้การอบรมสัมมนา และการประชุมชี้แจงประจำภาคเรียนหรือประจำปีการศึกษา ส่วนการกำกับ ติดตาม การนิเทศโดยคณะกรรมการกลุ่มทั้งที่ดำเนินการโดยกลุ่มโรงเรียนเอง และการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

มีการใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมการสอน แบบสังเกตการสอน แบบสอบถาม และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งในการนิเทศแต่ละครั้งจะให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นส่วนมาก

2. สภาพอุปสรรคปัญหา และความต้องการในการจัดการปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ไม้ใช้ในระดักลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

2.1 สภาพอุปสรรคปัญหา

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานดังนี้

2.1.1 ด้านบุคลากรกลุ่มโรงเรียน พบว่าขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ 7 ด้านดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ก่อนการวางแผนการสอน การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินงานเพื่อให้บริการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน การผลิต ค้นคว้าทดลองสื่อและเครื่องมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การจัดระบบการให้บริการสื่อการสอน และการดำเนินการสาธิต แนะนำส่งเสริมการใช้สื่อ-อุปกรณ์

นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนครูวิชาการสำนักงานและครูวิชาการกลุ่มประสบการณ์มีจำนวนต่ำกว่าระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2529 กำหนดไว้ถึง 8 กลุ่มโรงเรียนในจำนวนทั้งหมด 11 กลุ่มโรงเรียน ทั้งบุคลากรกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันยังมีการงานธุรการและงานประจำมาก บุคลากรกลุ่มบางส่วนขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความกระตือรือร้นและขาดความเอาใจใส่ดูแลต่อหน้าที่รับผิดชอบ ผู้บริหารโรงเรียนขาดการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถภายในโรงเรียนของตน ไปปฏิบัติงานที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน

2.1.2 งบประมาณ พบว่ากลุ่มโรงเรียนส่วนมากได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานไม่เพียงพอในงานด้านต่างๆ ดังนี้ การวิเคราะห์ก่อนการวางแผนการสอน

การจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินงานเพื่อให้บริการห้องสมุด กลุ่มโรงเรียน การผลิต ค้นคว้าทดลองสื่อและเครื่องมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การจัดระบบ การให้บริการสื่อการเรียนการสอน และการสาธิต แนะนำ ส่งเสริมการใช้สื่อ-อุปกรณ์

2.1.3 ครูผู้สอน พบว่าครูยังไม่เห็นความสำคัญของกลุ่มโรงเรียนจึงไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการต่างๆ ครูผู้สอน ไม่ใช้ห้องสมุด และสื่อ-อุปกรณ์ประกอบการ จัดกิจกรรมการเรียน ครูไม่ยอมรับหรือมองไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศโดยคณะกรรมการกลุ่ม

2.1.4 การติดต่อสื่อสาร พบว่าการคมนาคมระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม ไม่สะดวกในบางฤดู ขาดพาหนะ ในการเดินทาง เพื่อให้บริการงานด้านต่าง ๆ และการกำกับ ติดตามนิเทศ

2.2 ความต้องการให้มีการจัดการปัจจัยเบื้องต้น

จากการศึกษาพบว่า ครูวิชาการสำนักงาน ครูวิชาการกลุ่มพระสมภารณ์ และผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการให้กลุ่มโรงเรียนดำเนินงานเพื่อการจัดการปัจจัยเบื้องต้นภายในกลุ่มโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ก่อนการวางแผนการสอน ในระดับกลุ่มโรงเรียน ด้านการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ด้านการให้บริการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน ด้านการผลิต ค้นคว้าทดลองสื่อและเครื่องมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการสาธิต แนะนำ ส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบุคลากร และด้านการกำกับ ติดตาม นิเทศการปฏิบัติงานภายในกลุ่มโรงเรียน

อภิปรายผล

1. การจัดการปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ไปใช้ ในระดับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

1.1 สภาพปัจจุบันของการใช้หลักสูตรในกลุ่มโรงเรียน เนื่องจากหลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นหรือชุมชนเอง กลุ่มโรงเรียนซึ่งมีฐานะ เป็นองค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนจึงมีหน้าที่โดยตรงในการนำหลักสูตร

ไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนการสอนขึ้นใช้ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อให้โรงเรียนภายในกลุ่มได้นำไปปฏิบัติในแนวเดียวกัน จากการศึกษาโดยแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติในการวางแผนการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ก่อนการดำเนินการจริง

แต่จากการสัมภาษณ์ และการสำรวจรายการพบว่ายังไม่มีกลุ่มโรงเรียนใด ๆ จัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเลยทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(ก) ด้านสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เนื่องจากสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือหมู่บ้านในแต่ละโรงเรียนภายในกลุ่มเองยังมีความแตกต่างกันมากทางสภาพภูมิศาสตร์ จึงส่งผลให้โรงเรียนต่างๆ มีจุดเน้นในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป ตามศักยภาพ หรือความพร้อมของโรงเรียนเอง และเนื่องด้วยผลพลอยได้จากการมุ่งพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของโครงการอีสานเขียว โรงเรียนหลายโรงเรียนในอำเภอวังสะพุงได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือโดยตรงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านงบประมาณ และทรัพยากร โรงเรียนต่าง ๆ ดังกล่าวจึงสามารถจัดทำหรือปรับปรุงแผนการสอนของตนเองได้อย่างเป็นเอกเทศ โดยมีต้องอาศัยการดำเนินงานภายในกลุ่มโรงเรียนแต่อย่างใด

(ข) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่าบุคลากรกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมคืออยู่แล้ว สามารถยึดเป็นแบบอย่างได้จึงไม่จำเป็นต้องปรับปรุงอีก เพียงแต่ปรับลักษณะการจัดกิจกรรมในส่วนเล็กน้อยบางส่วนตามความเหมาะสม ซึ่งไม่สอดคล้องกับอำเภอ สุจริตกุล (2531 หน้า 14) ที่กล่าวว่าหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์แบบซึ่งผิดไปจากหลักสูตรแบบเดิมมากคือมีข้อความเนื้อหาสาระ กิจกรรมไว้ในหลักสูตรครบถ้วนเมื่อครูนำหลักสูตรไปใช้จึงทำตามได้ แต่ต้องปรับลดขอบหนักมาก ส่วนอีกพวกหนึ่งท้อใจเพราะมากเกินไป และยังไม่เข้าใจรายละเอียดเท่าที่ควร จากความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าบุคลากรกลุ่มโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้และการปรับหลักสูตร เพราะจากการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา ของครูใหญ่ ประธานกลุ่มโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย แก้วตา คณะวรรณ (2521 หน้า 94) ที่สรุปผลการศึกษาว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แม้จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่มาแล้วยังมีความเข้าใจหลักสูตรใหม่อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านความมุ่งหมายทั่วไป การสอนและการประเมินผล ซึ่งในการศึกษาบทบาทด้านวิชาการของครูใหญ่โดย ปัญญา แก้วกัญญา (2525 หน้า 34) พบปัญหาและอุปสรรคประการหนึ่งคือการไม่เข้าใจหลักสูตรและการสอน และ วิโรจน์ มังคละมณี (2529 หน้า 87) ศึกษาการนำแนวปฏิบัติของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนในกลุ่มพบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร นอกจากนี้จากผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรประถมศึกษาโดย ชวลี พึ่งแสงสี (2530 หน้า 97-98) พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ตลอดจนไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร

1.2 การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของโครงการที่กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดแล้ว พบว่า กลุ่มโรงเรียนได้จัดทำโครงการหรือแผนงานเพื่อรองรับนโยบายของหน่วยงานเหนือเป็นส่วนมาก สำหรับการดำเนินงานตามเป้าหมายในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกลุ่มโรงเรียนเองนั้นยังปฏิบัติได้น้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 เอกสารอัครสำเนาะ) ที่มุ่งเน้นโรงเรียนภายในกลุ่มให้ความร่วมมือสนับสนุนกันในด้านวัสดุอุปกรณ์ กำลังงาน กำลังความคิด ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุธรรม อุพันธ์ไชย (2528 หน้า 19) กล่าวว่าการบริหารงานระดับกลุ่มโรงเรียนเป็นเพียงผู้ประสานงานไปตามหน้าที่เท่านั้นเอง ซึ่งวีระ เสภาโกมุท (2527 หน้า 6) ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า การบริหารงานกลุ่มโรงเรียนคงดำเนินการตามคำสั่งของสำนักงานการศึกษาด้านธุรการเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

แม้ว่าระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ได้ใช้หลักการในการกำหนดอำนาจหน้าที่เฉพาะตำแหน่งให้กับบุคลากรกลุ่มได้ เอื้ออำนวยให้การจัดทำโครงการต่าง ๆ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้นแต่ความสูญเปล่าของโครงการส่วนมากจะเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนยังคงเป็นองค์กรเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ไม่เป็นองค์กรในสายบังคับบัญชา ดังนั้น การละเลยหรือเพิกเฉยต่อข้อตกลงในแผนงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการกลุ่ม โดยมติของคณะกรรมการกลุ่ม ผู้

ทำหน้าที่รับผิดชอบจึงไม่สามารถใช้อำนาจในการติดตามหรือประสานงานได้อย่างเด็ดขาด ซึ่งในประเด็นของการขาดอำนาจในการติดตามการปฏิบัติงานนั้น ประจวบ วงศ์ปัทมา (2527 หน้า 17) กล่าวว่าบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนมีเฉพาะหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ แต่ไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มปฏิบัติตามที่ตกลงกันได้ จากข้อสรุปที่สอดคล้องกันโดยสุธรรม อุพันธ์ ไชย (2528 หน้า 19) พบว่ากลุ่มโรงเรียนไม่มีอำนาจสั่งการใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีอำนาจบังคับบัญชาสั่งการที่จะให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มปฏิบัติตามโดยเด็ดขาด และจากสรุปผลการวิจัยของ ประจวบ คุณารักษ์ และอำพน ศรัณชัย (2529 หน้า 107-109) พบว่า คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในระบบโครงสร้างไม่เข้าใจบทบาท เป้าหมาย มาตรการ และการควบคุมอย่างชัดเจน

1.3 ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนให้บริการภายในสถานที่โดยการให้บริการ ยืมส่งหนังสือ และการศึกษาค้นคว้าแก่ครู อาจารย์ นักเรียนเฉพาะโรงเรียนที่ห้องสมุดกลุ่มตั้งอยู่ สำหรับการบริการนอกสถานที่นั้น ดำเนินการในรูปแบบของการหมุนเวียนหนังสือหรือการจัดห้องสมุดสัญจรควบคู่กับศูนย์วิชาการ เคลื่อนที่และการนิเทศในกลุ่มโรงเรียนเป็นบางครั้ง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์งานของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินอยู่ไม่ปัจจุบัน พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

(ก) การให้บริการในสถานที่ ซึ่งเป็นงานให้บริการโดยตรงแก่ผู้เข้าใช้บริการนั้น กลุ่มโรงเรียนทั้งหมดยังไม่สามารถปฏิบัติภารกิจในการให้บริการงานในห้องสมุดได้ตามแนวปฏิบัติของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 หน้า 14) ที่กำหนดไว้อีก 2 ภารกิจ คือ การแนะนำหนังสือ และการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้การสอน ทั้งนี้เนื่องด้วยบุคลากรผู้รับผิดชอบ ขาดความรู้ความเข้าใจงานด้านบรรณารักษ์และมีการะงานมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรียานุช เชาว์ประสิทธิ์ (2530 หน้า 258) ที่สรุปว่า ครูมีความรู้งานบรรณารักษ์ไม่เพียงพอและไม่เข้าใจการดำเนินงาน และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุ่นจิตร มีมั่งคั่ง (2529 หน้า 269-271) ที่ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน มีข้อค้นพบที่คล้ายคลึงกันว่า การดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนมีปัญหาด้านคณะทำงานภายในกลุ่มโรงเรียน ด้านการดำเนินงาน ด้านเทคนิค ด้านการยืมกระเป่าหนังสือ ด้านหนังสือและวัสดุอุปกรณ์

(ข) การให้บริการนอกสถานที่ ซึ่งเป็นกรให้บริการหนังสือพร้อมทั้งนำกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ไปเสนอแนะแก่ครู นักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง แต่เนื่องจากผู้รับผิดชอบห้องสมุดกลุ่ม โรงเรียนทั้งหมดยังไม่ได้ดำเนินการ เพื่อการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนขึ้นในการให้บริการ ในสถานที่ เป็นผลให้ไม่สามารถนำกิจกรรมดังกล่าวไปเผยแพร่แก่โรงเรียนภายในกลุ่มได้ กลุ่มโรงเรียนจึงดำเนินงานห้องสมุดสัญจร เพียงนำหนังสือไปให้บริการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ในช่วงเวลาสั้น ๆ เท่านั้นส่วนภารกิจในการสร้างสื่อเอกสารกลุ่มโรงเรียนทั้งหมดไม่ได้ดำเนินงานตามที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 หน้า 12) ที่กำหนดไว้ในส่วนของการบริการ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ ต่อการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนให้แก่โรงเรียนภายในกลุ่มนั้น ในด้านต่อไปนี้ การผลิตหรือจัดทำคู่มือการใช้หนังสือ การจัดทำหนังสือสำหรับเด็กการจัดทำจุลสารแนะนำห้องสมุด และกฤตภาค

1.4 การจัดการด้านสื่อ-อุปกรณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน

(ก) การผลิต คั่นคว่า ทดลอง กลุ่มโรงเรียนดำเนินการผลิตเฉพาะสื่อประเภทวัสดุ ซึ่งไม่สอดคล้องตามเกณฑ์ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 หน้า 5) ที่เห็นให้กลุ่มโรงเรียนดำเนินการผลิต สื่อ 3 ประเภทด้วยกันคือ สื่อประเภทวัสดุ สื่อประเภทอุปกรณ์ และสื่อประเภทกระบวนการ/วิธีการหรือการค้นคว้า และทดลองนวัตกรรมซึ่งจากการประชุมร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการร่วมกันกับหัวหน้าสำนักงานกลุ่มทั้งหมด ครูวิชาการบางส่วน และหน่วยศึกษานิเทศก์ ระหว่างการเก็บข้อมูลมีข้อสังเกตดังนี้

บุคลากรกลุ่มโรงเรียนยอมรับว่ามีภาระงานประจำที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการมากและทราบว่าตนเองยังขาดทักษะในการผลิตหรือค้นคว้า ด้านสื่อ-อุปกรณ์ตลอดจนวิธีการใหม่ และยังมีความต้องการในการพัฒนาตนเอง แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาไม่เพียงพอในการผลิตสื่อ ดังนั้นสื่อที่ผลิตอยู่ในปัจจุบันจึงต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรเป็น

นอกจากนี้ความซ้ำซ้อนด้านปริมาณหรือประเภทของสื่อ เพราะกลุ่มโรงเรียนยังมีได้ดำเนินการสำรวจสภาพความจำเป็นและความต้องการในการใช้สื่อ ดังนั้นสื่อที่ผลิตขึ้นจึงซ้ำซ้อนกับที่โรงเรียนมีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 หน้า 30) ที่สรุปผลการประเมินโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาว่า ไม่มีการวิเคราะห์และผลิตสื่อขึ้นใช้เป็นรายวิชาซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนประหยัดเวลา และทำให้การใช้สื่อการเรียนการสอนได้ผลเต็มที่

สำหรับกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญที่กลุ่มโรงเรียนไม่ได้ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการผลิตสื่อคือ ขั้นตอนในการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอน อันจะช่วยให้สื่อที่ผลิตขึ้นมานั้นตรงกับความต้องการ และไม่สิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น ซึ่งกลุ่มโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการสำรวจความต้องการ ตามที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ในงานต่อ ไม้ การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร คู่มือครูและแผนการสอน การสำรวจความต้องการของครูเพื่อจะทำได้สามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการในการใช้งานของครูและการสำรวจสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่เพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนของสื่อ ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้เสนอวิธีการในการใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจ หรือจัดประชุมพิจารณา ร่วมกัน แต่ไม่พบว่ามีกลุ่มโรงเรียนใด ๆ ดำเนินงานเพื่อสำรวจความต้องการก่อนการผลิตสื่อ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สื่อที่ทางกลุ่มโรงเรียนผลิตขึ้น ซ้ำซ้อนกับสื่อที่มีอยู่แล้วภายในโรงเรียน ส่งผลให้การผลิตไม่คุ้มค่าในด้านงบประมาณ เวลา และเมื่อผลิตขึ้นแล้วจึงไม่มีผู้มาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรทัย พลฤทธิานนท์ (2531 หน้า 238-239) ที่ทำการศึกษาสภาพสื่อการสอนและการให้บริการสื่อการสอนของกลุ่มโรงเรียนพบว่า สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่ตรงกับความต้องการของครูในกลุ่มโรงเรียน รวมถึงสื่อการสอนบางอย่างที่มีซ้ำซ้อนกับทางโรงเรียนทำให้ครูไม่จำเป็นต้องมาใช้บริการ เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดความเอาใจใส่จากบุคลากรที่รับผิดชอบ และลำอิ่ง อินทะวงษ์ (2531 หน้า 86) ได้ทำการประเมินการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนมีข้อค้นว่ากลุ่มโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

(ข) การให้บริการสื่อ พบว่ากลุ่มโรงเรียนได้จัดทำบัญชีแยกประเภท ลงทะเบียนรับไว้เป็นหมวดหมู่ และกำหนดรหัสสื่อการเรียนการสอนไว้เป็นหลักฐานในการเก็บตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530 หน้า 4) ทั้ง 3 หมวด ได้แก่ หมวดเครื่องมือ หมวดสื่อการเรียนการสอน หมวดหนังสือ แต่กลุ่มโรงเรียนทั้งหมดไม่ได้ดำเนินการกิจกรรมการให้บริการ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของงานบริการ ได้แก่ การจัดทำแคตตาล็อก รายการเกี่ยวกับรายละเอียดของสื่อ-อุปกรณ์ และการจัดทำบัตรรายการสื่อ-อุปกรณ์ เพื่อเป็นการให้ข้อสนเทศแก่ผู้เข้าใช้บริการนั้นยังไม่มีการจัดจัดทำทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประการแรกกลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านบรรณารักษ์

ประการที่สองเนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ซึ่งอรทัย ผดุงวัฒนาพันธ์ (2531 หน้า 239) ค้นพบในทำนองเดียวกันว่า เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดการประสานงาน และขาดความเอาใจใส่จากบุคลากรผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ อุไร สิทธิมงคล (2532 หน้า 93) พบว่าบุคลากรกลุ่มโรงเรียนไม่มีเวลา ครูมาให้บริการน้อยและกลุ่มโรงเรียนไม่สามารถให้บริการด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนได้ครบทุกโรงเรียน

(ค) การส่งเสริมการใช้สื่อ ทุกกลุ่มโรงเรียนจัดประชุมครู-อาจารย์ประจำภาคเรียน หรือประจำปีการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และการบริการของกลุ่มโรงเรียนมีเพียงบางกลุ่มโรงเรียนที่จัดสัมมนาเกี่ยวกับการใช้สื่อ และเทคนิคการสอน โดยการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอนภายในกลุ่มโรงเรียน ไม่มีกลุ่มโรงเรียนใดๆ ที่จัดประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาเลย ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถและทักษะการดำเนินการสำริดแนะนำส่งเสริมการใช้สื่อและนวัตกรรม ทั้งงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับประสงค์ เปเนนาม (2524 หน้า 246) ที่สรุปผลการวิจัยไว้ว่าการผลิตและการใช้สื่อมีปัญหามากในด้านงบประมาณ และขาดบุคลากรให้คำแนะนำในการผลิตและใช้สื่อการสอน และคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 หน้า 30) ศึกษาสภาพปัญหาด้านความคิดของครูต่อศูนย์วิชาการและการใช้สื่อพบว่า มีปัญหาความขาดแคลนและขาดผู้ให้คำแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.5 การกำกับ ติดตาม และนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนมีการจัดทำโครงการระยะยาว เพื่อกำหนดรายละเอียดเรื่องขอบข่ายของงานรับผิดชอบ และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ มีการประสานงานระหว่างกรณีพิเศษ ปฏิบัติการพิเศษ โดยใช้เครื่องมือประกอบและรายงานผลการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในชั้นที่จังหวัดเลย โดย สุชาติ ศรีสุวรรณ (2530 หน้า 126-127) ที่สรุปกระบวนการในการนิเทศไว้ว่า มีการกำหนดและจัดทำแผนงานและโครงการพร้อมทั้งมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบแผนงานและโครงการเป็นคณะบุคคล มีการใช้เครื่องมือประกอบกรณีพิเศษปฏิบัติการนิเทศ และรายงานผลการนิเทศในที่ประชุม

จะเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนได้ใช้กระบวนการในการนิเทศ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูผู้สอนและโรงเรียนต่างๆ ภายในกลุ่มโรงเรียนแต่กิจกรรมการนิเทศยังมีข้อจำกัดอยู่เพราะกลุ่มโรงเรียนมิได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงของกลุ่มโรงเรียนว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาข้อจำกัดอะไรบ้างและมีความต้องการอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการ ได้ตรงจุด ดังนั้นการดำเนินการนิเทศที่กลุ่มโรงเรียนดำเนินการอยู่จึงทำให้เกิดปัญหาว่าการนิเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมายของงานนิเทศ

2. สภาพอุปสรรคปัญหา และความต้องการในการจัดการปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ไปใช้ในระดับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

2.1 สภาพอุปสรรคปัญหา

ด้านบุคลากรกลุ่มโรงเรียน พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานยังมีข้อจำกัดดังนี้

(ก) ความพอเพียงของบุคลากรกลุ่ม เนื่องจากบุคลากรกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำ ณ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนอันได้แก่ ครูวิชาการสำนักงานซึ่งทำหน้าที่หลักในการดำเนินงานเพื่อพัฒนางานวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่ทำหน้าที่หลักเป็นคณะทำงานในการวางแผนการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน ปรากฏว่าบุคลากรทั้ง 2 หน้าที่ดังกล่าวมีจำนวนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่จริงต่ำกว่าเกณฑ์ที่ระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 กำหนดไว้ถึง 8 กลุ่มโรงเรียนในจำนวนทั้งสิ้น 11 กลุ่มโรงเรียนเนื่องจากการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนมากกว่า 1 หน้าที่ และการขาดความร่วมมือสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนที่ยินยอมให้ครูที่มีความรู้ความสามารถในโรงเรียนของตนไปปฏิบัติงานยังสำนักงานกลุ่ม และเนื่องจากการส่งเสริมขวัญกำลังใจของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนในัจจุบัน ยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน จากการสัมภาษณ์ พบว่า อำนาจในการพิจารณาความดี ความชอบยังอยู่ภายใต้การพิจารณาผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนมาก จึงอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการขาดแคลน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัฒน์ ปัทมพรหม (2527 หน้า 114-115) พบว่าครูมีความต้องการที่จะเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มโรงเรียน แต่ขาดการประสานงานที่ดี ผู้บริหารให้ความ

ร่วมเมื่อกับกลุ่มโรงเรียนน้อย นอกจากนั้น อ้อม ประยอม (2527 หน้า 14-19) กล่าวว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ต่างมุ่งหวังในโรงเรียนของตนเพื่อให้เกิดผลดีเด่น ส่วนการช่วยเหลือกันเพื่อปรับปรุงการศึกษาตามภาระหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนมีน้อยมากหรือแทบจะไม่ปรากฏ และจากข้อสรุปของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างใน ประยอม คุณารักษ์ และ อำนวย ศรัทธชัย 2529 หน้า 98-99) ก็พบว่า ระดับความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือกันสนับสนุนกันด้านกำลังงานและกำลังความคิดอยู่ในระดับต่ำมาก

สำหรับด้านภาระงานประจำของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนนั้น เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนจะต้องดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอมอบหมาย (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 เอกสารอัดสำเนา) และงานส่วนใหญ่ได้แก่การประสานงานด้านธุรการระหว่างสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับโรงเรียนภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิทย์ มุกคำ (2529 หน้า 136-137) ที่ทำการศึกษากิจการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาพบว่าสาเหตุที่บุคลากรกลุ่มให้ความร่วมมือน้อยเพราะบุคลากรมีภารกิจอื่นมาก เช่น งานสอนประจำ การอบรมครูประจำการ สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับ บุคคลด้านงานประจำของประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนนั้น สมบัติ สุทธิพรณีวัฒน์ (2529 หน้า ๗) สรุปผลการศึกษาว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนี้มีตัวแปรที่เป็นอุปสรรค คือ งานประจำของประธานกลุ่มและกรรมการโรงเรียน และจากผลการวิจัยของอุทัย ครุฑธกะ (2530 หน้า 30) พบว่า กระบวนการในการทำงานของกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องการจัดทำเอกสารที่จำเป็นเกี่ยวกับงานธุรการของสำนักงานให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

(ข) ความพร้อมของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน พบว่าบุคลากรกลุ่มโรงเรียนขาดความรู้ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงาน 7 ด้าน ในผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงกันโดยสิ้นเชิง มีทั้งหมด (2526 หน้า 29) ทำการศึกษาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าสมรรถภาพทางวิชาการต่ำกว่าเกณฑ์ทุกด้านดังนี้ งานหลักสูตร งานการสอน งานวัดและประเมินผล งานนิเทศ และงานกิจกรรมทางวิชาการ

ข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูลพบปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคลากรกลุ่มโรงเรียนขาดความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน เพราะว่าการกลุ่มโรงเรียนมิได้มีการวางแผนงาน หรือ

โครงการที่มุ่งพัฒนาบุคลากรกลุ่มโรงเรียน และบุคลากรยังมีความคิดเห็นว่าหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากร เป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่าซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมบัติ สุทธิพรณวัฒน์ (2529 หน้า 75) ที่สรุปว่ากรรมการ โดยส่วนใหญ่เห็นว่าหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรนั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียนและอำเภอ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญในหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพัฒนาบุคลากรในกลุ่มมากนัก ซึ่ง ประกอบ คุณารักษ์ และอำพน ศรัทธชัย (2529 หน้า 67) กล่าวไว้โดยสรุปว่า กลุ่มโรงเรียนดำเนินงานตามหน้าที่ได้ผลค่อนข้างดี ยกเว้นหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการพัฒนาบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน

ด้านความร่วมมือภายในกลุ่มโรงเรียน พบว่าครูผู้สอนยังให้ความสำคัญกับกลุ่มโรงเรียนน้อย เนื่องจากมีการะงานสอน ทำให้โครงการหรือแผนงานล้มเหลว สำหรับ คณะกรรมการกลุ่มยังมีการะงานประจำ ซึ่งสอดคล้องกับ ลำอิ่ง อินทวงษ์ (2531 หน้า 87) พบว่ากลุ่มโรงเรียนยังขาดความร่วมมือจากครูภายในกลุ่ม และครูวิชาการ ทำให้กลุ่มโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ คณะกรรมการกลุ่มยังขาดความจริงใจ และให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานกลุ่มโรงเรียนน้อย ซึ่ง สุพันธ์ ปัทมพรหม (2529 หน้า 115) ค้นพบว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับกลุ่มโรงเรียนน้อย และประกอบ คุณารักษ์ และอำพน ศรัทธชัย (2529 หน้า 98-99) ได้สรุปไว้ว่าความร่วมมือของโรงเรียนในกลุ่มมีระดับต่ำมาก ในเรื่องการเตรียมการสอน สื่อการสอน การแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ การหมุนเวียนครูและวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้

ด้านงบประมาณ พบว่ากลุ่มโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอในการดำเนินงาน 6 ด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะงบประมาณส่วนที่กลุ่มโรงเรียนได้รับ เงินงบประมาณค่าวัสดุอุปกรณ์ ประจำปีการศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มจัดสรรให้ซึ่งในแต่ละปีจะได้รับการจัดสรรอัตราร้อยละที่แตกต่างกันไป เพราะ ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวหรือนโยบายในการจัดสรรที่ชัดเจน ประกอบกับทางกลุ่มโรงเรียนเองก็มิได้จัดทำโครงการหรือแผนงานต่าง ๆ ขึ้นรองรับการจัดสรรงบประมาณประจำปีอีกด้วยดังนั้น เมื่อกลุ่มโรงเรียนดำเนินงานในแต่ละด้านจึงประสบปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพออยู่เสมอ นอกจากนั้นงบประมาณที่ได้รับจากต้นสังกัดยังไม่

เพียงพอกับความจำเป็นในการดำเนินงานเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุธรรม อุพันธ์ไชย (2528 หน้า 18) สรุปผลการวิจัยไว้ว่า คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณให้แก่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาน้อยมากซึ่ง ประกอบด้วย คุณารักษ์ และอำพน ศรีลยชัย (2529 หน้า 109) พบว่าการจัดสรรงบประมาณไม่ให้แก่กลุ่มโรงเรียนไม่ตรงกับความต้องการ และสุวิทย์ มูลคำ (2529 หน้า 136) พบสาเหตุที่งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอคือได้รับการจัดสรรงบประมาณจากต้นสังกัดน้อยนอกจากนี้สกล รุ่งโรจน์ (2533 หน้า 314-316) ศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรกลุ่มโรงเรียน พบอุปสรรคปัญหาว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากขาดแคลนงบประมาณ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณไว้เป็นสัดส่วน

การกำกับ ติดตาม นิเทศการปฏิบัติงานภายในกลุ่มโรงเรียน พบว่าครูผู้สอนไม่ยอมรับและไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ โดยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศยังไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของงานนิเทศ การคมนาคมไม่สะดวกและขาดพาหนะในการเดินทางเพื่อการนิเทศซึ่งสอดคล้องกับ สุดสวาท พลานันทคุณุธร (2525 หน้า 206) ที่พบว่าครูไม่มีเวลาให้กับการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ การคมนาคมติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มโรงเรียนไม่สะดวก ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศและขาดศรัทธาต่อผู้ดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน สำหรับประเด็นปัญหาการไม่ยอมรับผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศนี้ทั้ง สมพร สุขเกษม (2526 หน้า ข-ค) วีระ เสาโกมุท (2527 หน้า 6) สุชาติ ศรีสุวรรณ (2530 หน้า 126-127) และ อูไร สิทธิมงคล (2532 หน้า 93) สรุปไว้ในตรงกันว่าบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศขาดการยอมรับจากครูผู้สอน

การติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มโรงเรียน พบว่าการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มโรงเรียนยังเป็นอุปสรรคปัญหาที่จะประสานงานให้สม่ำเสมอ เนื่องจากสภาพแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน โรงเรียนจึงตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจายตามที่ราบสูง หรือหุบเขาทำให้การเดินทางไม่สะดวก ซึ่งอุทัย ครุฑธกะ (2532 หน้า 40-41) ทำการประเมินสภาพแวดล้อมของกลุ่มโรงเรียนจังหวัดเลย สรุปผลสภาพเส้นทางในการเดินทางระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มมีความสะดวกในบางฤดูร้อยละ 65.71 และสภาพการเดินทางสะดวกเป็นบางเวลาร้อยละ 62.86 ข้อค้นพบด้านการคมนาคมดังกล่าว จึงเป็นผลให้กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานนอกสถานที่ได้

ไม่เต็มซึ่งทำให้โรงเรียนบางส่วนในกลุ่มมิได้รับบริการหรือได้รับบริการน้อยกว่าความต้องการหรือน้อยกว่าโรงเรียนอื่นๆ ภายในกลุ่ม เช่น การให้บริการห้องสมุด การสาธิตแนะนำส่งเสริมการใช้สื่อ การให้บริการสื่อการเรียนการสอนและรวมถึงการเดินทางมาขอรับบริการจากสำนักงานกลุ่มโรงเรียนอีกด้วย

2.2 ความต้องการในการจัดการปัจจัยเบื้องต้น

จากการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้กลุ่มโรงเรียนดำเนินการในการจัดปัจจัยมากที่สุดทุกด้านคือ การวิเคราะห์ก่อนการวางแผนการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน การจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การให้บริการของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน การผลิตค้นคว้า ทดลองสื่อและเครื่องมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การสาธิตแนะนำส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบุคลากร การจัดระบบให้บริการสื่อการเรียนการสอน และการกำกับติดตาม นิเทศการปฏิบัติงานภายในกลุ่มโรงเรียนซึ่งตัวแปรที่ทำให้มีความต้องการมากที่สุดทุกด้าน อาจจะมีพิจารณาได้จากประเด็นต่อไปนี้

สถานการณ์การจัดการทั่ว ๆ ไปของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา การดำเนินงานบางด้านยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามแนวที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ การปฏิบัติงานจึงยังไม่ตรงกับความเป็นและความต้องการของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน เช่น การให้บริการของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน การผลิตค้นคว้าทดลองสื่อและเครื่องมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การให้บริการสื่อการเรียนการสอน การดำเนินงานในการกำกับติดตามและนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน และแม้ว่าบุคลากรกลุ่มดังกล่าวมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองแต่ก็ยังคงมีข้อจำกัดเรื่อง ความพร้อม ความพอเพียง ภาระงานประจำ และงบประมาณสนับสนุน ดังนั้นสถานการณ์ในการจัดปัจจัยเบื้องต้นของกลุ่มโรงเรียนจึงยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ว่า "เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานและจัดตั้งเป็นหน่วยงานสำคัญในการกระตุ้นการดำเนินงานให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา" และไม่ตรงตามจุดประสงค์ข้อที่ 3 ว่า "เป็นองค์กรที่ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคในการใช้ทรัพยากรระหว่างโรงเรียน" (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530 เอกสารอัสสำเนา)

อีกประเด็นหนึ่งคือ ในการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะค้นพบว่ามีความต้องการให้มีการปฏิบัติงานสูงอยู่เสมอ ดังเช่น ชูชาติ ทรัพย์มาก (2522 หน้า 222-223) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนพบว่า กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อยทุกด้านซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกลุ่ม และมีความต้องการในการปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ดังนี้ งานด้านหลักสูตรและวัสดุ หลักสูตร งานด้านการเรียนการสอน งานด้านวัดผลและประเมินผล การศึกษา งานด้านกิจกรรมทางวิชาการ นอกจากนี้จากการศึกษาความคิดเห็นความคาดหวังของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการกลุ่ม โดย อุดุภัยศักดิ์ วงศ์โกมลเชษฐ์ (2526 หน้า 61) พบว่าคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีการปฏิบัติหน้าที่น้อยเกือบทุกบทบาท และพบความคาดหวังให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีการปฏิบัติจริงมากทุกหน้าที่ ซึ่ง สุวิทย์ มุลคำ (2528 หน้า 136-137) ค้นพบว่า งานที่กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งงานทุกด้านดังกล่าวปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านและจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการวางแผนการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนโดย ประสงค์ ทักษิณ (2531 หน้า 349-350) ที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ พบว่า กลุ่มโรงเรียนทั้งสองลักษณะปฏิบัติกิจกรรมในการวางแผนการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนน้อยกว่าความจำเป็นในการดำเนินงานเพื่อวางแผนทุกกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยการจัดการปัจจัยเบื้องต้น ที่เกี่ยวข้องกับค่านำหลักสูตรไปใช้ใน ระดับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ดังได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัยมาแล้ว การเสนอแนะนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข้อมูลประกอบการจัดสรรปัจจัยที่กำหนดไว้ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือเพื่อประกอบการตัดสินใจพัฒนา ตลอดจนปรับปรุงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดกระบวนการที่ดี และ

มุ่งให้โรงเรียนภายในกลุ่มให้ความร่วมมือสนับสนุนกันในด้านวัสดุอุปกรณ์ กำลังงานและกำลังความคิด เพื่อการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนเองตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

1. อัตรากำลังของบุคลากรสำนักงานกลุ่มโรงเรียน การขาดแคลนบุคลากรเพื่อปฏิบัติการ ณ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่จะส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานกิจกรรมทางวิชาการ และงานด้านอื่น ๆ ทางกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรริบดำเนิหาร่วมกันเพื่อคัดเลือก จัดสรร หรือแต่งตั้งให้เป็นไปตามจำนวนที่ระบุไว้ด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2529 กำหนดไว้ซึ่งจะต้องประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน เพื่อชี้แจงเจตนารมณ์ของการดำเนินงานกลุ่มโรงเรียน และความจำเป็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการจัดสรรบุคลากรอย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลืองานพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

2. ความพร้อมของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะ สมรรถภาพทางวิชาการของบุคลากรสำนักงานกลุ่มโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต้องเร่งจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งในการจัดอบรมเพื่อทบทวนบทบาท หน้าที่ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนตามแนวปฏิบัติ ที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ ซึ่งอาจจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการ ตามความจำเป็น หรือความสำคัญก่อนหลังอย่างสม่ำเสมอ ทุกภาคเรียนหรือทุกปีการศึกษา เพื่อที่จะใช้เป็นตัวเร่งกระตุ้นติดตามการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ ระหว่างการดำเนินงานได้อย่างดี ซึ่งอาจจะพิจารณาพัฒนาทักษะต่อไปนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ซึ่งประกอบด้วย

(ก) การวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวปฏิบัติของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

(ข) เทคนิคการสอน และการวิเคราะห์งานสอน

(ค) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่จำเป็นก่อนการวางแผนการสอน

(ง) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา ด้านสื่อวิธีการและการนำไปใช้

2.2 งานสนับสนุนการนำหลักสูตร ไปใช้ ซึ่งบุคลากรกลุ่มโรงเรียน ควรได้รับการพัฒนาทักษะต่อไปนี้

- (ก) การอบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษ์ การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ การสอน การจัดทำเอกสารเผยแพร่ แนะนำกิจกรรมห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน และการทำสถิติภาค
- (ข) การให้ความรู้เพื่อการติดต่อกรานึกทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตค้นคว้า สื่อ-อุปกรณ์การเรียนการสอน
- (ค) เทคนิควิธีในการดำเนินการนิเทศทางตรงและทางอ้อม

3. ปฏิบัติการทบทวนแผนงาน/โครงการของกลุ่มโรงเรียน เพื่อเป็นการวิเคราะห์สภาพอุปสรรคปัญหา และข้อจำกัดของการดำเนินงาน หรือเพื่อกำหนดทิศทางแนวทางที่มุ่งพัฒนาทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการเดียวกัน ผู้รับผิดชอบในระดับอำเภอควรพิจารณาถึงความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ เพื่อจัดสัมมนาในรูปแบบต่างๆ ร่วมกับบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเพื่อทบทวนการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนต่างๆ ภายได้สังกัด และสรุปแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน

4. ด้านงบประมาณ ผู้รับผิดชอบในระดับอำเภอควร เป็นผู้กำหนดอัตราร้อยละในการจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุอุปกรณ์ประจำปีการศึกษา ที่ทางโรงเรียนจะต้องจัดสรรให้กับทางกลุ่มโรงเรียน ได้มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ซึ่งอาจพิจารณาถึงความสอดคล้อง เหมาะสมกับแผนงานของกลุ่มโรงเรียนในแต่ละปี และหมายถึงกลุ่มโรงเรียนจะต้องสร้างแผนงาน โครงการขึ้นโดยกลุ่มโรงเรียนเองเพื่อไปประกอบการจัดสรรด้วย

5. การนิเทศ และติดตามผลการปฏิบัติงาน ทั้งกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรเร่งพิจารณาให้ความสำคัญกับการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ โดยดำเนินงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดแนวทางในการปฏิบัติไว้แล้วอย่างจริงจัง เพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงของกลุ่มโรงเรียนว่า เป็นอย่างไร แล้วจึง ใช้ข้อมูล เป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณาในการวางแผนการนิเทศ ซึ่งจะทำให้การนิเทศเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปไว้ดังนี้

1. ควรมีการศึกษากระบวนการในการดำเนินงานและผลผลิต ของกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
2. ควรมีการศึกษาการจัดการปัจจัยเบื้องต้นของกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการวางแผนในการปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนในจังหวัด
3. ควรมีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในรูปแบบของการวิจัย เพื่ออนาคต
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพทางวิชาการ ความคาดหวังและความต้องการของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการหาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรกลุ่มโรงเรียน
5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ความคาดหวังและความต้องการของครูผู้สอนต่อการดำเนินงานทางวิชาการของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
6. ควรมีการศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา โดยคณะทำงานของกลุ่มโรงเรียน